

FREE VERSE

อนันต์ โสภณ

Free Verse ซึ่งภาษาไทยเรียกกันโดยทั่วไปว่ากลอนเปล่า นั้น แตกต่างกับ Verse ทั่วๆ ไปอย่างเห็นได้ชัด ที่กว้างกว่า Verse มีแบบแผนของฉันทลักษณ์ (Versification) บังคับตามลักษณะและชนิดของคำประพันธ์นั้นๆ ในบรรทัดหนึ่งๆ อาจมี ๖ พยางค์ ๘ พยางค์ หรือ ๑๐ พยางค์ หรือจะมากหรือน้อยกว่านั้นก็ได้ แต่ต้องไม่น้อยกว่า ๒ และมากกว่า ๑๖ พยางค์ พร้อมทั้งจังหวะ (Rhythm) ตามแต่ลักษณะคำประพันธ์ที่ผู้ประพันธ์ต้องการใช้ คำว่า Rhythm นี้มีลักษณะคล้ายๆ กับจังหวะลตุ คร ในคำฉันท์ภาษาไทยซึ่งมีจังหวะต่างกันไปตามแต่ลักษณะของคำฉันท์ ในภาษาอังกฤษก็เป็นเช่นเดียวกัน นอกจากนั้น Verse ยังมีสัมผัส (Rhyme) หมายถึงสัมผัสนอกอีกด้วย

ส่วน Free Verse นั้นไม่มีสัมผัส (Rhyme) ทั้งนี้ขออย่าได้หลงกับกับ Blank Verse ซึ่งเป็นแบบคำประพันธ์ที่กำหนดจำนวน ๑๐ พยางค์ ในแต่ละบรรทัด พร้อมทั้งมีจังหวะ เบา-หนัก เป็นเกณฑ์ จึงมีลักษณะเป็น Iambic pentameter แต่ไม่มีสัมผัส (Rhyme)

นอกจากนั้น Free Verse ไม่มีกำหนดจำนวนคำและลักษณะจังหวะตายตัวในแต่ละบรรทัด สำหรับเรื่องจังหวะนั้น กวีเช่น Whitman และ Blake ได้พยายามที่จะกำหนดกฎเกณฑ์แล้ว แต่ความสำเร็จไม่เป็นที่น่าพึงพอใจ หลังจากนั้นในศตวรรษที่ ๒๐ กวีเช่น Ezra Pound, Amy Lowell และ T.S. Eliot ก็ได้ใช้ความพยายามอีกจนกลายเป็นแบบการประพันธ์ที่แพร่หลายมากแบบหนึ่ง โดยเฉพาะในอเมริกา

เนื่องจาก Free Verse ก็เป็น Verse อีกแบบหนึ่ง ภาษาที่ใช้จึงเป็นภาษาที่วิพันอย่างครบถ้วน

ในการวางรูปของ Free Verse นั้น เขามักจะวางแบบ Verse ทั่วๆ ไป บรรทัดหนึ่งจะสั้นหรือยาว และจะจัดเป็นรูป Stanza หรือไม่ก็ได้ แล้วแต่ความรู้สึก จินตนาการ หรือความคิดของผู้ประพันธ์ ฉะนั้น ถ้าหากการวางรูปเข้าลักษณะ Verse ก็เรียกว่า Free Verse ถ้าวางรูปเสมือนร้อยแก้วทั่วๆ ไปก็มักเรียกว่า Poetic Prose

ในการเขียนคำประพันธ์ เรามักจะพบเสมอๆ ว่า ฉันทลักษณ์ หรือ Versification จำพวกการกำหนดคำหรือพยางค์ จังหวะ และสัมผัส ฯลฯ เป็นอุปสรรคอันหนึ่งในการที่กวีหรือผู้ประพันธ์นั้นจะถ่ายทอดความรู้สึก จินตนาการ หรือความคิดออกมาเป็นคำประพันธ์ ในกรอบของฉันทลักษณ์ทั้งหมดได้ Adequacy ระหว่าง Matter และ Form จิตชาติไป Free Verse จึงน่าที่จะเป็นแบบคำประพันธ์ ที่เหมาะสมอันหนึ่งสำหรับการถ่ายทอด ความรู้สึก จินตนาการ ฯลฯ โดยไม่พัวพันกับกฎเกณฑ์กำหนดกฎเกณฑ์และแผนบังคับ

และไม่ใช่ Adequacy ระหว่าง Matter และ Form หรือที่ที่เป็น Essence สำคัญของ Aestheticism